

Kerkdienst Janskerk 3 september 2017

Thema: De kracht van de Psalmen: in alle facetten van het leven God zoeken

Lezing: Psalm 121

Voorganger: Jasja Nottelman

Inleiding

De cyclus 'spiritualiteit uit het klooster' sluiten we af met een viering rond de psalmen. We haken daarmee in zekere zin ook aan bij het thema van het Festival oude muziek 'zing, vecht, huil, bidt.' Een projectkoor zal verschillende psalmen laten klinken in de viering. Psalmen vormen de ruggengraat van het koorgebed. In veel beschouwende kloosters passeren alle psalmen in een cyclus van enkele weken de revue. Alle facetten van het leven worden erin bezongen: vreugde en verdriet, rouw en troost, dankbaarheid en eenzaamheid, roep om gerechtigheid, en de ervaringen van het goede leven. God wordt zo op een intense manier betrokken bij ons leven, bij dat wat wij ervaren en meemaken. De gezongen psalmen kunnen ons daarmee ook als het ware boven onze eigen gemoedstoestand uittillen, ons woorden, perspectief en ruimte bieden. De Eeuwige wordt aangeroepen, lof toe gezongen, bevraagd of ter verantwoording geroepen. Zelfs als God afwezig is, wordt hij gezocht en aangespoord zich te laten zien.

Overweging

'Zing, vecht, huil, bid',

het is het motto van het Festival Oude Muziek.

We kunnen er rustig aan toevoegen vanuit de psalmen: 'lach, werk en bewonder'.

Het was vast te lang voor het affiche...

Wanneer je het boek der Psalmen doorleest of doorzingt dan kom je alle facetten van het leven tegen: er wordt gesmeekt, gebeden, er wordt geloofd en geprezen. Grote hoogten en diepe dalen in het leven worden benoemd.

Het gaat over vreugde en verdriet, rouw en troost, dankbaarheid en eenzaamheid. Over de roep om gerechtigheid, en de ervaringen van het goede leven.

In veel kloosters vormen de psalmen het hart van de getijdengebeden en de vieringen.

Vorige week dronk ik een kopje koffie bij onze buurvrouwen aan de Oudegracht, de zusters Augustinessen en ik vroeg hen hoe zij omgaan met de Psalmen.

Het blijkt dat ze in vier weken alle psalmen doorbidden. Daarbij hebben zij de keuze gemaakt om de zogenoemde Vloekpsalmen niet te bidden; dat zijn de psalmen waarin God wordt opgeroepen de vijanden te vervloeken, dan wel een gewelddadige dood te laten sterven. Om die elke vier weken voorbij te zien komen en ze zelf te bidden vinden ze iets te gortig.

Er ontspon zich een mooi gesprek met een zuster die vertelde dat je de ene keer de psalmen bewust bidt en een andere keer gewoon meegaat in de dreun.

'Toen het werk er nog was' vertelde de zuster (de zusters hebben jarenlang Meisjesstad gerund op de Oudegracht, een soort Blijf van mijn lijf huis voor vrouwen en hun jonge kinderen), 'toen het werk er nog was zat je vaak tijdens het bidden van de psalmen over heel andere dingen na te denken. Soms ging het over het werk dat je nog te doen had'.

(De zuster die ik sprak werkte in de keuken, dus ik vermoed dat er heel wat recepten zijn bedacht tijdens het bidden van de psalmen).

'Soms', zei ze, 'maakte je je zorgen over mensen en beheerste dat je gedachten. Nu het werk gedaan is, is het rustiger.

Er ontstaat steeds meer ruimte: soms kan er in een keer iets bij je binnenvallen, een gedachte, een interpretatie. Iets dat je hebt meegemaakt heeft in een keer alles te maken met de roep om God, of het zijn net de woorden van dankbaarheid die je zelf niet kon vinden en die er dan zomaar staan, door de psalmist gedicht.' 'Na zestig jaar klooster en dus ook zestig jaar het dagelijks bidden van de psalmen, kan ik uit ervaring zeggen dat ik me gedragen voel door de psalmen.'

Psalm 121 staat centraal in deze viering.

In allerlei toonaarden is de psalm te horen.

Gesproken in een zo letterlijk mogelijke vertaling zoals die in de Naardense Bijbel en in vrije vertaling als die van Lloyd Haft.

Gezongen in het Frans, door verschillende mensen op muziek gezet.

Een korte psalm met veel inhoud.

De psalmist richt zich als een pelgrim tot de bergen en daar voorbij: Al die grootsheid, deze onpeilbare hoogten, hoe kom ik er doorheen, waar leidt mijn weg naartoe en op wie stel ik mijn vertrouwen?

In het leven zijn wij al maar op reis, soms vol vertrouwen, met een ferme stap, dan weer voelen we ons klein en kwetsbaar. Eenzaam kunnen we ons voelen, wanneer we het gevoel hebben alleen te lopen, door weer en wind.

Dan te weten dat je het niet alleen hoeft te doen,

dat de Eeuwige bij je is,

bij dag en bij nacht.

Dat de Eeuwige waakt over je ziel en waakt over je gaan en je komen.

Kees Waaijman is een groot kenner van de Psalmen. Hij weet er veel van en peilt ook de diepere betekenis van de Psalmen, de mystieke kant. Dat 'waken van de Eeuwige' benoemt hij als kernwoord van Psalm 121. De Eeuwige waakt en maakt ons daardoor waakzaam. Hij zegt dan en ik citeer hem:

'Een ontspannen, onbevangen en tegelijk opmerkzame blik is conditio sine qua non voor een veilige bergtocht. Om deze ontspannen grondhouding op te roepen en in te oefenen verbreedt en verdiept de psalm voortdurend onze blik'.

'De psalm roept meerdere reizen in ons wakker:

de reis door de bergen,

de reis van de schepping,

de reis van Israël,

de levensreis die wij in de tijd maken en waarmee wij de eeuwigheid openlopen'.

Het is alsof de psalm wil zeggen: 'Versmal je bergreis niet tot deze concrete bergtocht.

Want dan raak je verkrampst. Ontspan je. Laat alle reizen door je heen gaan: de reizen van je voorouders, de reis van hemel en aarde, de reis van je leven.'

'Ontspanning is ontwaken. Overgeconcentreerdheid blokkeert. Geen enkele reis is slechts deze reis. Wie zichzelf deze blikvernauwing aandoet, sluit zijn ogen (sluimert en slaapt), verkrampst zijn voeten (wankelt), roept het onheil over zichzelf af (zonnesteek, klap van de maan). Deze concrete reis is opgenomen in omvattender reizen, die haar dragen en waarin zij kan ontwaken'. (Kees Waaijman, Mystiek in de psalmen, p.71 ten Have, 2006)

Zo begrijp ik ook wat de zuster bedoelt met hoe psalmen ons kunnen dragen. Waarbij we de ene keer meer en de andere keer veel minder alle diepere betekenis van wat we lezen of zingen tot ons door laten dringen.

Door de herhaling, het je 'inzingen' van de woorden en de muziek laten we telkens opnieuw iets binnenkomen. Een inzicht valt binnen, een woord krijgt kracht.

We laten ons meevoeren of voelen ons aangesproken.

We worden opgeroepen of het is een streling van onze ziel...

Zo moge het zijn.